

Posudek vedoucího diplomové práce

Bc. Monika Novotná, Cenzor a literát Jan Nepomuk Václav Zimmermann (1788–1836), diplomová práce předložená k obhajobě na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK, Praha 2018.

Předkládaná diplomová práce se zabývá zajímavou osobností české kultury 19. století, jíž bezesporu byl Jan Nepomuk Václav Zimmermann. Vrstevníka jungmannovské generace obrozenců přivedlo jeho konzervativní katolické smýšlení do křížovnického řádu a později se stal také knězem a kazatelem. Svou církevní kariéru však záhy vyměnil za úřední: stal se nejprve pomocníkem hebrejského cenzora (1813) a později též skriptorem v pražské univerzitní knihovně, předchůdkyni dnešní Národní knihovny (1815). Jeho činnost v roli cenzora českých knih, kterou se zapsal do dějin české literatury, se datovala od roku 1821. Svými současníky byl jako cenzor hodnocen bez výjimky negativně. Je známý také tím, že za svého působení v univerzitní knihovně údajně našel tzv. Milostnou píseň krále Václava (1819), rukopisný zlomek, který je prokázaným padělkem. Od dvacátých let publikoval vlastní literární práce, ať už se jednalo o značně naivní životopis Jana Nepomuckého doplněný výpisky z pramenů a vydaný k 100. výročí světce svatořečení, nebo práce o dějinách Čech za vlády Ferdinanda I. či o zrušených pražských kláštorech. Vydal také jeden z rukopisů *Starých letopisů českých*, a to deset let před Palackého vědeckou edicí, která zohlednila všechny tehdy známé rukopisy.

Novotná svou práci rozdělila do kapitol podle jednotlivých oblastí knižní kultury, do kterých Zimmermann zasáhl. Po úvodu a samostatně vyčleněném přehledu pramenů a literatury následují kapitoly o Zimmermannovi jako cenzoru hebrejských a českých knih, knihovníku univerzitní knihovny, nálezci podvrženého zlomku a o jeho členství v křížovnickém řádu, resp. také o jeho literárních dílech. K rozdělení práce v zásadě nemám výhrady, pouze se domnívám, že jeho role nálezce mohla být pojednána v rámci knihovní činnosti, protože k údajnému nálezu došlo v pražské univerzitní knihovně a rukopisný zlomek souvisel s Zimmermannovou pracovní náplní knihovníka a autora katalogů rukopisů.

Kapitoly práce obsahují poměrně obsáhlé všeobecné úvody, které jsou ale potřebné pro bližší uvedení do jednotlivých problémových okruhů, ať už se jedná o vykonávání cenzury v době rakouského absolutistického státu či knihovní praxi první poloviny 19. století, jež jsou dnešku už poměrně vzdálené. Analogicky to platí i o zhodnocení působení křížovnického řádu a jeho přínosu pro českou zejména literární kulturu. Také v úvodu je zařazeno zamyšlení nad historií a povahou cenzury.

Práce je postavena na kritickém zhodnocení poměrně velkého množství pramenů. Zatímco poznatky o Zimmermannově cenzurní činnosti Novotná čerpá výhradně z literatury, k jeho knihovní činnosti a působení v křížovnickém řádu prozkoumala řadu archivních materiálů a analyzovala i Zimmermannovy katalogy uložené v Národní knihovně. K jejím metodám vedle kritického analyticko-syntetického vyhodnocení údajů z pramenů a literatury patřila též paleografická analýza dochovaných katalogů.

Ve vztahu k cenzuře považuje Novotná za zásadní otázku, zda byl Zimmermann „hloupým cenzorem“. Dochází pak v souladu s recentní literaturou k závěru, že vlastenci se touto charakteristikou Zimmermanna snažili dehonestovat nejen osobu cenzora, ale i jeho úřad. Při hodnocení svědectví současníků mi poněkud chybí jejich kategorizace a posouzení v kontextu; například Čelakovského negativní svědectví (Zimmermann byl podle něho odnárodněný povýšenec, hlupák, a ještě servilní) se mi zdá důvěryhodné. Novotná však dále při líčení vývoje názoru badatelů na Zimmermanna jako cenzora správně poukazuje na to, že Ignác Jan Hanuš se

ve své práci o padělaných rukopisech snažil démonizací Zimmermanna ospravedlnit Václava Hanku a že Josef Truhlář, který se negativně vymezoval právě vůči Hankovi, naopak za temnou postavu knihovny považoval ne Zimmermanna, ale kustoda Karla Fischera. Protože Truhlář se ve své práci snažil v době osamostatnění české univerzity zdůraznit český živel v dějinách pražské univerzitní knihovny, hodnotil shovívavě i Zimmermanna, který neměl dobré vztahy s Fischerem.

Novotná také na základě vlastní empirie posoudila otázku, zda byl Zimmermann autorem svazkových katalogů rukopisů z let 1815–1818. Na základě spíše povšechné paleografické analýzy (podrobná by byla možná jen po důkladném paleografickém školení, které není součástí studia, které diplomantka absolvovala) katalogů českých a německých rukopisů psaných novogotickým písmem, která byla založena na srovnání se Zimmermannovým autografem, došla k závěru, že Zimmermann tyto katalogy nepsal. To ale, jak sama uvádí, neznamená, že nebyl jejich autorem, protože mohl připravit oktávové lístky, ze kterých se záznamy do svazkových katalogů přepisovaly. Pokud jde o charakteristiku katalogů na základě vybraných záznamů, v analyzovaném vzorku je možná přítomen jistý prvek náhody, přesto se diplomantce podařilo poměrně výstižně postihnout jak povahu jednotlivých katalogů, tak posun od jezuitského inventáře rukopisů, který byl utvářen především praktickými ohledy, k vědeckému katalogu 19. století. Tím Zimmermannův katalog – na rozdíl od Truhlářových soupisů – ještě nebyl, ale představoval důležitý milník, na který mohly následující generace badatelů navázat.

K Zimmermannovu působení v křižovnickém řádu Novotná v pramenech zjistila, že není doloženo, že by byl Zimmermann křižovnickým knihovníkem, ač se to tradičně uvádí.

V kapitole o Zimmermannových vlastních literárních dílech postrádám hlubší analýzu jeho díla především v tom smyslu, komu byla jednotlivá díla věnována a jak se Zimmermann vyjadřoval v předmluvách a dedikacích o své motivaci k publikační činnosti. Přesto je zde poměrně důkladný knihovědný popis vydaných svazků.

V práci jako celku nalezneme občas stylistické neobratnosti či drobné překlepy. Zejména v závěru práce je možné najít drobné nepřesnosti (několik příkladů: s. 31: nepřesnosti v líčení dějin knihovny, s. 60: formulace, jako by josefinské reformy proběhly až po francouzské revoluci). Je možné najít také – opět spíše drobnější – nelogičnosti ve stavbě práce: například o rušení klášterů je pojednáno jak v kapitole o knihovní činnosti, tak v kapitole o křižovnickém řádu, tam je ale (znovu) i o rušení knihoven a univerzitní knihovně (s. 62). U edice *Starých letopisů českých* autorka pouze přebírá odlišný dobový titul a neuvádí, o které dílo se jedná (s. 63, nepřesně také na s. 70).

Předkládaná práce je, pokud jde o koncept a pramenný výzkum, zcela původní, pouze v části věnované cenzuře se opírá o závěry už publikovaného bádání. Diplomantka na velmi dobré úrovni zvládla čtení a interpretaci pramenů (často se jednalo o aktový materiál psaný německy a z dnešního pohledu špatně čitelnou novogotickou kurzivou), které vyhodnotila v rámci vlastního výzkumu k Zimmermannově knihovnické činnosti a jeho působení v křižovnickém řádu, jakož i k jeho publikační činnosti. Přesto jí lze vytknout určitou popisnost a malou odvahu ke kontextuálním interpretacím.

Vzhledem k výše uvedenému diplomovou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 17. srpna 2018

Mgr. Jindřich Marek, Ph.D.
Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK

Aspekt práce	Vysvětlení	Bodové hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>hodnotí se zvládnutí obsahové (věcné) stránky práce, splnění zadaného úkolu, využití výzkumných metod apod.</i>	30 bodů
přínos	<i>hodnotí se přínos a novost práce pro informační vědu v ČR</i>	15 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>hodnotí se zejména využití odkazů a pramenů v textu, korektnost citování; hodnotí se využití cizojazyčných pramenů; (v případě plagiátů je student vyřazen ze studia bez další obhajoby)</i>	20 bodů
slohové zpracování	<i>hodnotí se čtivost textu, skladba vět, odborný styl vyjadřování, rozsah práce</i>	10 bodů
gramatika textu	<i>hodnotí se gramatická úroveň práce, hrubky, čárky ve větách apod.</i>	4 bodů
CELKEM		79 bodů

Bodový zisk za práci	Hodnocení
0-50 bodů	Neprospěl, nedoporučeno k obhajobě
51-60 bodů	Dobře (3)
61-80 bodů	Velmi dobře (2)
81-100 bodů	Výborně (1)